

מקורות הכנה לקראת הרצאה בורות בבתי דין/ ד"ר שפרה מישלוב

1. טור, חושן משפט, סימן א, סעיף ב

זזהו כוונת רבותינו ז"ל, באמרם (שבת י א): כל הדין דין אמת לאמיתו, כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית. כי הקב"ה ברא העולם להיות קיים, והרשעים שגזלין וחומסין – מחריבין אותו במעשיהם. וכמו שמצינו בדור המבול, שלא נחתם גזר דינם אלא על הגזל, דכתיב: "כי מלאה הארץ חמס" (בראשית ו יג), וכתוב בתריה: "הנני משחיתם את הארץ" (שם). נמצא שהדיין, המשבר זרועות רמות הרשעים ולוקח מידם טרף ומחזירו לבעלים, מקיים העולם וגורם להשלים רצון הבורא יתברך שמו, שבראו להיות קיים, והרי כאילו נעשה שותף להקב"ה בבריאה.

ואברהם אבינו, לא ידעו השם וקראו אוהבי אלא על אשר הלך בדרך המשפט והדריך בו בניו, כדכתיב (בראשית יח יט): "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט".... ויהושע, אחרי כורתו ברית עם ישראל לעבוד את ה', סיים את דבריו במשפט, דכתיב (יהושע כד כה): "ויכרת יהושע ברית לעם ביום ההוא וישם לו חק ומשפט בשכם", כי המשפט הוא יסוד ועיקר גדול בעבודת השם.... וגם מלך המשיח שייגלה במהרה בימינו משבחו הפסוק בדבר משפט, דכתיב (ישעיהו פרק יא): "ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי ארץ" וגו'.

2. ספר המצוות לרמב"ם, מצוות עשה קעו

"שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך" (דברים טז יח).

היא שצונו למנות שופטים ושוטרים שיכריחו לעשות מצות התורה ויחזירו את הנוטים מדרך האמת אליה על כרחם ויצוו לעשות טוב ויחזרו מהרע ויעמידו הגדרים על העובר עד שלא יהיו מצות התורה ואזהרותיה נדונות לפי אמונת כל איש.

3. ספר החינוך, מצוה תצא

שרש המצוה. נגלה הוא, שעם הדבר הזה, נעמיד דתנו בהיות אימת אלופינו ושופטינו על פני ההמון, ומתוך הרגלם בטוב ובישר מחמת יראה ילמדו העם טבעם לעשות משפט וצדק מאהבה בהכרתם דרך האמת, וכענין שיאמרו החכמים שרב ההרגל הוא מה שאחר הטבע, כלומר, כי כמו שהטבע יכריח האדם למה שהוא מבקש כן ההרגל הגדול חוזר בו כעין טבע קים ויכריחונו ללכת בדרך ההרגל לעולם, ובלכת העם בדרכי הישר והאמונה ובוחרים בטוב ידבק בהם הטוב, וישמח יי במעשיו....

וזאת אחת מן המצוות המטלות על הצבור כלם שבכל מקום ומקום. וצבור הראוי לקבע ביניהם בית דין, כמו שמבאר במסכת סנהדרין (ב ב), ולא קבעו להם בטלו עשה זה, וענשן גדול מאד, כי המצוה הזאת עמוד חזק בקיום הדת, ויש לנו ללמד מזה, שאף על פי שאין לנו היום בעונותינו סמוכים, שיש לכל קהל וקהל שבכל מקום למנות ביניהם קצת מן הטובים שבהם שיהיה בהם כח על כלם להכריחם בכל מיני הכרח שיראה בעיניהם, בממון או אפילו בגוף, על עשית מצות התורה, ולמנע מקרבם כל דבר מגנה וכל הדומה לו.

4. רמב"ם, סנהדרין, כו, ז

כל הדין בדיני עכו"ם ובערכאות שלהן אף על פי שהיו דיניהם כדיני ישראל הרי זה רשע וכאילו חרף וגדף והרים יד בתורת משה רבינו שנאמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם לפניהם ולא לפני עכו"ם לפניהם ולא לפני הדיוטות היתה יד העכו"ם תקיפה ובעל דינו אלם ואינו יכול להוציא ממנו בדיני ישראל יתבענו לדיני ישראל תחלה אם לא רצה לבא נוטל רשות מבית דין ומציל בדיני עכו"ם מיד בעל דינו:

5. שו"ת הרשב"א, חלק א, סימן תשכט

ועוד שהציבור יכולים למנות עליהם בי"ד, אע"פ שאינו ראוי מדין תורה, כערכאות שבסוריא.

6. הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג, תחוקה לישראל ע"פ התורה, א, ירושלים, תשמ"ט, עמ' 200

אני אינני מסכים למינוי שופטים כאלה שידונו מאומד דעתם, ואין צריך לומר ע"פ חוקים ונימוסים שלא מן תורתנו הקדושה... וזוהי פשוט הרמת יד בתורת משה מצד הציבור ומלכות ישראל בארץ ישראל... אין לך עלבונה של תורה והריסה פנימית גדולה מזו.

7. הרב בן-ציון מאיר חי עוזיאל, 'יסודות דין המלכות בישראל ובעמים', התורה והמדינה, ה-ו, עמ' טז

...שאם כן, בזמננו זה איך תתקיים מדינת ישראל, אם אין דינא דמלכותא דינא מחייבת את כל אישה ואישה מישראל בחוקי המדינה להטלת מיסים או דיני עונשים. ואין להעלות על הדעת שמדינת ישראל תהיה רשות ולא חובה ואיש הישר בעיניו יעשה.

8. הרב עידו רכניץ, משפט התורה במדינת ישראל

גם הרשב"א בדומה לרמב"ם התבטא בחריפות נגד ההליכה לערכאות של גויים. טענתו נגד המגמה לאמץ מרצון את חוקי הגויים היא שצעד כזה מייתר את התורה. לדבריו, לא יתכן להפוך את התורה ל"אות מתה" ובכך להשאיר על מדף הספרים את כל עולם הערכים הגנוז במשפט התורה, ולנהוג בפועל על פי חוקי הגויים.

9. הרב קוק, אורות התשובה, יג, ה

כשחפץ אל הצדק המוחלט התיאורי בצורתו האצילית מתגבר הרבה בנשמת האדם, על ידי טהר נפשו במדות טובות ומעשים טובים, ותשובה גמורה מאהבה, פורצת היא התשוקה העליונה הזאת ובוקעת את כל האוירים הרוחניים, ודוחקת את עצמה עד למטה לארץ, ודורשת בחזקה את תפקידה להריץ בארץ משפט. ומזה נולדת חבה חמימה מאד לעיון ולשנון של עמקי ההלכות שבין אדם לחברו, והמקצוע היותר גדול שבתורה, שהוא דיני ממונות, הולך ומתרחב, מתחדד ומתלבן, ועמו כל המקצועות של ההלכות המעשיות. וכיון שהצורה הרוחנית של הצדק האלהי מתגלמת בחיי המעשה הרי היא מוסיפה עז, והנשמה מתחזקת עוד יותר, וההארה הרוחנית שלה מתבררת עוד במעלה יותר עליונה'.